

BØRNEMILJØ-VURDERING

SOLHJEM 2017

 SOLHJEM
Rudolf Steiner vuggestue og børnehave

Strandvejen 96 | 8000 Aarhus C. | Tlf. 86 14 09 95 | post@solhjem-aarhus.dk | www.solhjem-aarhus.dk

INDHOLD

Om børnemiljøvurdering i Solhjem 2017	3
Beskrivelse	
Om interviews med børn	4
Generelt om børnehaven	4
Relationer	5
Fysiske forhold	6
Æstetik	7
Handleplan og opfølgning.....	9

Om børnemiljøvurdering i Solhjem 2017

Arbejdet med børnemiljøvurdering består af 4 faser:

- **Kortlægning**

Skabe overblik over det fysiske, det æstetiske og det psykiske børnemiljø gennem samtaler med børn.

- **Beskrivelse**

Områder der skiller sig ud – positivt såvel som negativt - beskrives. Eventuelle problemer vurderes i forhold til alvor, omfang og løsningsmuligheder.

- **Handlingsplan**

Angive rækkefølge og tidsramme for, hvordan eventuelle problemer løses. Det fremgår hvem der er ansvarlig for hvad, hvordan og hvornår.

- **Opfølgning**

Der følges op på handleplanen både med hensyn til prioritering og gennemførelse af opgaver.

Forløbet i Solhjem 2017

Kortlægningsfasen består af flere elementer:

- 1) Interviews med 57 børn i alderen 4 – 6 år fra 4 børnehavegrupper. Interviewet består af 29 spørgsmål, hvoraf en del har tilknyttede underspørgsmål.
- 2) Kvalitativ og kvantitativ analyse af børnenes besvarelser. Overblik over temaer og fremtrædende elementer.
- 3) Medarbejdere (repræsentanter fra 6 grupper/afdelinger) vurderer børnemiljøet ved at besvare interviews-spørgsmålene ud fra deres opfattelse.
- 4) Medarbejder-besvarelser sammenholdes med analysen af børne-interviews, og der skabes en samlet beskrivelse.

Beskrivelsen af børnemiljøet omdeles til hele medarbejdergruppen. Den tages op til drøftelse på afdelingsmøder med det formål at reflektere over, om resultatet giver anledning til særlig opmærksomhed eller indsatsområder. På et fælles medarbejdermøde samles afdelingernes kommentarer og input, og der laves en handlingsplan samt aftaler for opfølgning.

Beskrivelsen forelægges ligeledes bestyrelsen til orientering og evt. drøftelse.

Handlingsplan og opfølgning skrives ind i materialet. Det færdige materiale omdeles i afdelingerne og lægges på Solhjems hjemmeside.

Børnemiljøvurderingen integreres i arbejdet med Solhjems læreplaner.

BESKRIVELSE

Det følgende er en sammenfattende beskrivelse af den kortlægning, som er lavet af børnemiljøet i Solhjem. Beskrivelsen er således et forsøg på at give et samlet billede af, hvordan det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø understøtter børnenes udvikling i Solhjem. Først en lille kommentar om selve undersøgelsen.

Om interviews med børn

Der er en relativ lav svarprocent i interview-undersøgelsen med børnene. Samlet set er det 32 % af besvarelsenerne, hvor der enten ikke svares eller svares med 'ved ikke'. Gennemlæsningen efterlader det indtryk, at børnene ind imellem ikke helt forstår spørgsmålene eller meningen med at stille dem. Enkelte børn har slet ikke svaret eller har kun svaret med et nik til enkelte af spørgsmålene.

Det kan handle om *udformningen af spørgsmålene*; at de ikke rammer aldersgruppen godt nok, eller at der måske er for mange spørgsmål, så børnene mister koncentrationen.

Det kan også handle om *interview-situationen*; hvordan det lykkes at skabe gode situationer for samtalen samt om, hvordan spørgsmålene stilles.

Endelig kan det handle om den *pædagogiske kultur*, hvor et interview er en anderledes og uvant situation. Pædagogikken i Solhjem lægger netop vægt på, at børn i børnehavealderen udvikler sig bedst ved at lege og flyde med ind i dagligdagens rytme og gøremål. Børnene er derfor ikke vant til situationer, der på denne måde inddrager dem i aktiv stillingtagen og vurdering af deres børnehaveliv.

Disse forhold må tages i betragtning ift. fremtidige børnemiljø-vurderinger, så undersøgelsen kan tilrettelægges sådan, at resultatet bliver så retvisende som muligt. Svarprocenten er markant lavest i den sidste del af interview'et om det æstetiske børnemiljø. Det peger på, at antallet af spørgsmål skal reduceres samt at det æstetiske børnemiljø måske skal integreres i undersøgelsen på en anden måde.

Generelt om børnehaven

De fleste børn i Solhjem er glade for at komme i børnehave! 67 % af alle deltagende børn svarer ja på spørgsmålet. 5 børn svarer nej. På spørgsmål om, hvad de voksne gør, hvis børnene *ikke* er glade for at komme i børnehave svarer de fleste, at de voksne hjælper eller trøster dem.

De fleste børn synes også, at de kender alle de voksne i børnehaven (33 ud af 57 børn). Når børnene fortæller hvem de så kender, er det de voksne på deres egen stue, de nævner. Kun i mindre omfang nævnes voksne inde ved siden af, og kun i lille grad nævnes voksne på en anden etage. Børnene forstår altså ofte 'børnehaven' som deres egen stue.

Det kunne måske være gavnligt at drøfte, om det er godt, at det er sådan. Hvad er ønskeligt ift. hvor mange voksne, børnene kender og bliver fortrolige med. Besøger man hinanden nok på stuerne? Lærer man som voksen de andre stuers børn tilstrækkeligt at kende, så de *også* bliver fortrolige/trygge ved én?

Når børnene skal svare på, hvad det bedste i Solhjem er, svarer over halvdelen at det er at lege! Mange nævner bestemte andre børn (og enkelte voksne), som de er særligt glade for. En del nævner bestemte aktiviteter. Et enkelt barn svarer dog, at det er at holde fri.

Børnenes udtalelser understøttes af de voksne. 4 ud af 6 grupper tror, at det bedste for børnene er at lege med deres børnehavenner.

Når børnene skal svare på, hvad det kedeligste i Solhjem er, svares der meget bredt. Svar som 'at kede sig' nævnes ofte og indikerer, at det er et spørgsmål, som måske er lidt svært eller kunstigt at skulle forholde sig til. Det er tankevækkende, at 16 % svarer med stillesiddende aktiviteter som at tegne, spise, eventyr, eller simpelthen 'at sidde ved bordet'. 10,5 % svarer, at det er når der ikke er nogen at lege med. De voksne tror, at det kedeligste for børnene er at vente og skulle være stille.

Relationer

Et interviewfokus på relationer kan være med til at afdække, hvordan det *psykiske børnemiljø* i Solhjem understøtter børnenes udvikling.

Resultatet af interview-undersøgelsen understreger, at relationer prioriteres, plejes og udvikles godt i Solhjem. Børnene viser generelt gode relationelle færdigheder. Disse udvikler børnene bl.a. gennem leg, og i sin helhed giver interview-undersøgelsen det indtryk, at set i børnenes perspektiv er det at lege selve *meningen* med Solhjem. På det relationelle område er børnenes perspektiv derfor helt i overensstemmelse med de pædagogiske intentioner i Solhjem. Det følgende er iagttagelser, som beskriver området, og hvoraf flere kan give anledning til pædagogiske drøftelser.

Alle deltagende børn i børnemiljøvurderingen har en god ven at lege med! De fleste svarer også, at de *altid* har én at lege med. De der svarer på, hvad de gør hvis de *ikke* har, fordeler sig i 3 lige store grupper: De leger selv, de går rundt/keder sig eller de 'finder nogen'. 2 børn svarer dog, at de kun eller næsten kun leger med sig selv. Så enkelte børn har altså den oplevelse.

Solhjem har en 'hilsekultur', hvor man hilser/giver hånd, når man kommer og når man går hjem. Alle voksne svarer da også, at de altid hilser om morgenen og siger farvel. Børnene svarer også overvejende ja til dette, men der er enkelte børn (7 %), som svarer nej eller 'ikke særlig tit'.

De fleste børn mærker, at de voksne kan lide dem. Et enkelt barn udtrykker det helt unikt: *Jo, jeg kan mærke det i maven og inde i hovedet*, siger han, mens han rører sig selv begge steder. Der er dog 8 ud af de 57 børn (14 %), som svarer enten nej, lidt eller 'ikke altid'. 7 børn svarer ikke på spørgsmålet eller svarer 'ved ikke'. De voksne i Solhjem svarer alle ja til, at børnene kan mærke, at de kan lide dem.

De fleste børn synes, at der nogen gange er børn, der driller eller slår i børnehaven. 11 børn synes det ikke. Når de skal fortælle, hvad de voksne så gør når det sker, svarer halvdelen at de voksne skælder ud, bliver skrappe eller sure, mens 17,5 % svarer, at de hjælper eller trøster. Et barn udtrykker hjælpen som at 'de får det til at holde op'. 2 børn svarer, at de voksne ingenting gør. Det ene barn udtrykker det således: *Ingenting. Så siger jeg det ikke til nogen, så kan jeg selv gøre det*. En del børn, hovedsagligt fra den yngste gruppe, svarer ikke på, hvad de voksne gør.

De voksne svarer, at de i disse situationer: 1) Siger nej tak eller tydeligt stop, 2) udreder konflikterne, 3) taler med børnene med det sigte at lære mere hensigtsmæssige forholdemåder eller 4) siger, at det ikke er så godt, og at deres hænder ikke må.

Det kunne være gavnligt at drøfte de pædagogiske holdninger til løsning af konflikter mellem børn. Hvis børnene overvejende oplever at de voksne agerer skrappt eller irettesættende, er det så blot børnenes måde at sætte ord på de voksnes tydelighed, eller har denne tydelighed en for irettesættende karakter? Hvordan forstår vi pædagogisk tydelighed i Solhjem, og hvordan ønsker vi at de voksne agerer ift. konflikter mellem børn? Hvordan kan børnene måske i højere grad opleve de voksnes indsats som hjælpende eller trøstende?

40 ud af 57 børn oplever, at de kan hjælpe/trøste, hvis andre er kede af det. Et resultat der bekræfter fornemmelsen af, at der udvikles gode relationelle evner i Solhjem. 9 børn svarer nej.

Det er dog værd at bemærke, at resultatet dækker over en stor kønsforskel. Blandt de 5-årige piger svarer 100 % ja, mens det kun er 58 % af de 5-årige drenge, der svarer ja! Hos de 4-årige svarer 60 % af pigerne ja, mens 44 % af drengene svarer ja. Der er altså en kønsforskel, som synes at accelerere fra den 4-årige til den

5-årige gruppe. Der kunne være et spørgsmål at undersøge her; nemlig om hvorvidt piger i højere grad end drenge opdrages til/opfordres til at være omsorgsfulde og tage sig af hinanden?

På spørgsmålet om, hvad børnene så gør når de hjælper/trøster, er svarprocenten ret lav. Kun 54 % af børnene har svaret på spørgsmålet. Så hos en del børn lever der en opfattelse af, at det bare er noget de kan, selvom de ikke konkret ved eller kan svare på, hvad de gør. Det er i sig selv et godt udgangspunkt for det lille barn ift. at udvikle relationskompetence; et udgangspunkt der vidner om et trygt miljø, hvor man har umiddelbar tillid til sin kunnen.

De fleste svarer, at de trøster, krammer eller leger med den, der er ked af det. En 4 årig pige udtrykker det sådan her: *Så siger jeg, at det skal de ikke, for det er jo hyggeligt at gå i børnehaven, så de skal ikke græde.* En del svarer at de henter en voksen, og enkelte laver sjov og afleder opmærksomhed.

På spørgsmålet om, hvad de gør, hvis de *ikke* kan hjælpe, har kun 6 børn svaret. De svarer alle 'henter en voksen'. I gruppen af 5-årige drenge, hvor 5 har svaret benægtende på, om de kan hjælpe, er der ingen der har besvaret spørgsmålet.

De voksne i Solhjem oplever overvejende at børnene kan trøste/hjælpe, eller at de fleste kan eller prøver. En enkelt gruppe oplever sjældent, at børnene selv trøster.

Fysiske forhold

Fysiske forhold kan være med til at afdække, hvordan *det fysiske børnemiljø* understøtter børnenes udvikling. I Solhjem er mange børn samlet på ét sted, hvilket gør det meget interessant at undersøge, hvordan børnene selv oplever at have plads og rum til udfoldelse. Resultatet giver overordnet det indtryk, at børnene føler sig tilfredsstillede i deres behov for udfoldelse. I det følgende trækkes forskellige iagttagelser fra interview-undersøgelsen frem.

På spørgsmålet om, hvad børnene lærer at blive gode til i børnehaven, svarer knapt halvdelen med motoriske færdigheder som fx klatre, gyng, tegne, stå på hænder, skrive, cykle.

14 % svarer, at de lærer at lege! Det er markant, at hele 19 % besvarer spørgsmålet direkte med en relationel færdighed: At være god ved andre, ikke drille, at dele, at hjælpe, at trøste, at møde venner, at ikke skælde ud.

I de voksnes besvarelse er de sociale/relationelle færdigheder og de motoriske færdigheder også de to gennemgående områder. De sociale færdigheder beskrives som 'at tage hensyn', 'at være gode venner', 'at lege', 'at indgå i et fællesskab', 'at vente på tur', 'at dele'. Af motoriske færdigheder nævnes en række forskellige fin- og grovmotoriske færdigheder samt det at blive selvhjulpne. I skovgruppen lægges der desuden vægt på kendskab til natur/årstider, at udfordre sig selv, at bruge fantasien meget og at lære at sige pyt.

Langt de fleste børn oplever, at de har steder i Solhjem, hvor de kan lege i fred og ro (77 %). Kun 7 børn svarer, at det har de ikke. Halvdelen af børnene nævner afskærmede steder eller kroge indenfor eller udenfor: Dukkekrog, børnekøkken, karnap, bag gardinet, loftet, hulen, oppe i træerne, under halvtaget, bag det gule hus, gemmetræerne osv. En 5-årig pige svarer, at hun har et hemmeligt sted, og da hun derefter bliver spurgt om hvor det er, svarer hun: *Det siger jeg ikke, det er hemmeligt!* En del børn svarer også bare 'indenfor', 'på stuen' eller simpelthen 'alle steder'.

Blandt de voksne bekræfter 4 ud af 6 grupper, at der er steder at lege i fred og ro. En gruppe svarer 'ikke altid' og én gruppe svarer nej. I de bekræftende svar fra de voksne nævnes ligeledes forskellige kroge, hjørner og huler, og i skoven er der masser af plads :)

Besvarelsen skaber opmærksomhed på, at fred og ro til leg er noget børnene overvejende oplever som en naturlig mulighed i børnehaven, og ligeledes at tilstedeværelsen af de mange små afskærmede rum er meget væsentlig for den oplevelse.

Når det handler om muligheden for at lege vildt, løbe stærkt, klatre osv., oplever næsten alle børn, at de kan det i Solhjem. Kun to 5-årige drenge svarer nej. Alle børnene svarer, at det er udenfor, de kan det. De voksne svarer også alle ja til, at børnene har steder til det.

I interview'et spørges børnene om deres yndlingslege indenfor og udenfor. Mange forskellige lege nævnes, og de kan – for overblikkets skyld - deles ind i 3 hovedkategorier: I *rollelege* (far, mor og børn, prinsesser, dyrelege, superhelte, ninja m.fl.) leger de, at de er nogle andre end sig selv. I *aktivitetslege* (gemmeleg, fangeleg, klæd ud-lege, bil- og togbane-lege m.fl.) indgår de i et legeunivers, men hvor det er selve aktiviteten og ikke en rolle, som de oplever som omdrejningspunktet i legen. I *aktiviteter* arbejder de med nogle materialer - fx håndværk, tegne, sy, væve, puslespil – uden et fantasiunivers som omdrejningspunkt.

For lege indendørs nævner 40 % af børnene rollelege som yndlingslege. 28 % nævner aktivitetslege og 19 % nævner aktiviteter. For lege udendørs nævner 30 % rollelege, 28 % nævner aktivitetslege og 21 % nævner aktiviteter. Så det er tydeligt, at rollelege har en vigtig plads hos børnene, og dernæst at tilstedeværelsen af et legeunivers eller en legeramme er noget af det, børnene forbinder med 'den gode leg'.

Der viser sig også kønsforskelle her: For lege indendørs svarer fx 60 % af de 5-årige piger med en rolleleg, mens 75 % af de 5-årige drenge svarer med en aktivitetsleg (især biler og togbane).

Et enkelt barn svarer (både for indendørs og udendørs lege), at det ved han da ikke, men at han finder på noget! Svaret giver et fint indtryk af, hvordan barnet kan opleve det at lege som en selvfølgelighed i Solhjem; som noget der naturligvis bare er der som mulighed hele tiden!

I forlængelse af iagttagelsen omkring stillesiddende aktiviteter som 'det kedeligste' i Solhjem kan det nævnes, at der kun 9 gange nævnes stillesiddende aktiviteter (tegne, sy, væve, læse bog, puslespil) som yndlingsleg inde eller ude (I alt 114 svar). Resultatet understøtter undersøgelsens generelle indtryk, at børnene allerhelst vil bevæge sig og være i gang.

Æstetik

Spørgsmålene indenfor æstetik kan være med til at afdække, hvordan *det æstetiske børnemiljø* understøtter børnenes udvikling. Som tidligere nævnt er svarprocenten lav i denne del af interviewet, men besvarelserne giver alligevel en fornemmelse af, at børnene oplever den æstetiske dimension af børnehavelivet, og at den har værdi for dem.

Når børnene skal fortælle, hvad de godt kan lide i haven og indenfor, svarer mange børn med en leg eller en fysisk aktivitet (gynge, hoppe, kravle i træer mv.). En del (udenfor 35 %, indenfor 44 %) svarer også med en genstand eller andet, de kan lide at kigge på (blomster, udsigten, krystaller, engle, eventyrting, stjerner i vinduet). Et barn fortæller sådan her om, hvad hun godt kan lide i haven: *Solsikkerne om foråret. Helt flotte og elegante. Når jeg føler om dem er jeg lige ved at græde.* Et andet barn siger: *Frisk luft og løbe. Bakken når der er solskin og fuglesang.*

Som 'det bedste I har i børnehaven' nævner halvdelen af børnene ting/genstande indenfor og udenfor. Et barn svarer: *Hvis der kommer dyr; mariehøne, snegle, sommerfuglelarve.* En fjerdedel af børnene vælger en aktivitet, en relation eller bare 'at lege'.

For begge typer spørgsmål har de voksne mange forskellige svar. De æstetiske rammer i Solhjem præger deres opfattelse af, hvad børnene kan lide eller synes er det bedste i Solhjem. Udenfor er det blomster, klatretræer, sten, små dyr og insekter. Indenfor er det 'smukke ting' som årstidsborde og bordpynt samt legetøj. Som 'det bedste' nævnes også 'leg uden afbrydelser', 'nye oplevelser', 'de voksne' og 'hinanden'.

'Et særligt sted der gør dig glad' er for mange børn de tidligere nævnte afskærmede steder og kroge, hvor man kan være lidt i fred. Mange svarer også bare udenfor eller 'alt' eller 'hele Solhjem'. Og 10 % nævner et

andet eller flere andre børn.

De voksne nævner også især de afskærmede steder, som de steder, de tror gør børnene særligt glade.

Hvad der kan gøre børnene kede af det, er især hvis andre børn driller eller slår. Eller det kan være, hvis de slår sig. 11 børn (19%) svarer, at der ikke er noget, der kan gøre dem kede af det. Et barn svarer endda: *Nixen!* De voksne tror også, at det især er børnenes interne relationer, der kan gøre dem kede af det. 2 grupper mener ikke der er noget, der kan gøre børnene kede af det.

Der er mange dufte i Solhjem! Børnenes favoritudfte er blomster (47%) og forskellige maddufte (21%). Hvad de ikke kan lide, er især toiletlugte (25 %). En del nævner også forskellige madlugte eller dufte i naturen som noget, de ikke kan lide.

De voksne nævner alle maddufte, som noget de tror, børnene godt kan lide. Og 3 grupper nævner toiletlugte som noget, børnene ikke kan lide.

Resultatet er ikke alarmerende; toiletlugte er vel et meget oplagt svar på spørgsmålet. Alligevel henleder det opmærksomheden på toiletforholdene i børnehavehuset. Er der tilstrækkelig plads og udluftning? Er der mulighed for forbedring af toiletforholdene?

Et spørgsmål lyder: *Hvad er det fineste vi har i børnehaven?*

Her svarer de fleste børn med ting, der er inde på stuen; både legetøj og 'fine' ting som årstidspynt, engle, diamantlysestage!, juletræ. En fjerdedel af børnene nævner blomster og andre ting i naturen (solen, alle farverne, hule træer, udsigten). Et barn svarer: *Udsigten. Kigger på vandet når solen er ved at stå op, det synes jeg er rigtig smukt.* Et andet barn har en særlig indfaldsvinkel til spørgsmålet: *Mig selv, synes jeg :)*

Halvdelen af børnene svarer ja til, at de er med til at gøre det fint i Solhjem. 8 børn svarer, at de ikke er. Når børnene fortæller, hvad de så gør, når de gør det fint, er der mange fine svar, og også nogle der kan virke forfriskende for en 'voksen' måde at tænke på. Mange fortæller, at de laver huslige ting som at feje, rydde op, vaske borde. Nogle pynter op på forskellig vis. Et barn 'hjælper folk', ét klatrer i træer, ét klæder sig ud og et barn gør det fint ved at danse. Der er mange fine måder at gøre det fint på, når man er et barn! De voksne beskriver mest de huslige opgaver, men flere grupper nævner også tegninger og at børnene pynter op.

De fleste børn synes, at der er eller nogen gange kan være larm eller støj i Solhjem (65 %). Støjens kilder nævnes som børn der leger, råber eller larmer. Nogle svarer bare 'indenfor' eller 'udenfor' og enkelte svarer 'alle steder'. Et barn svarer: *Der er mange mange børn.*

De voksne svarer alle, undtagen Skovgruppen, at der er eller kan være larm. 1 gruppe svarer 'meget'.

Resultatet giver anledning til overvejelser om børneantal og pladsforhold. Samtidigt har vi set, at børnene overvejende oplever, at de har plads til at lege i fred og ro. Det virker derfor ikke, som om den daglige støj er egentlig forstyrrende/hæmmende for deres almindelige udvikling. Under alle omstændigheder er det et tema, som det kan være gavnligt at drøfte.

Afslutningsvist svarer børnene på, hvad de rigtig godt kan lide og ikke så godt kan lide i Solhjem. Igen er det relationerne, der har børnenes opmærksomhed. Både det vigtige i at lege og at have venner at lege med, men også som dét man ikke så godt kan lide, hvis andre børn driller, slår eller måske ikke vil lege med én. Børnene nævner også forskellige aktiviteter indenfor, som noget de rigtig godt kan lide, fx tegne, læse bøger, holde fødselsdag, spise.

De voksne har fornemmelse for relationernes betydning for børnene. 4 ud af 6 grupper nævner leg/relationer, som det de tror, børnene rigtig godt kan lide.

2 grupper mener at børnene ikke så godt kan lide, at der er (for) mange børn. 2 grupper mener, at børnene ikke så godt kan lide, når tingene ikke er som de plejer at være, eller når man forstyrres og må afbryde en god leg/aktivitet, fordi man skal noget andet.

HANDLEPLAN OG OPFØLGNING

Interviewundersøgelsens resultat har været drøftet i medarbejdergruppen, og vi har valgt at fokusere på følgende temaer i vores handleplan:

Tema 1: Gemmesteder – at skabe rum hvor børn kan lege i fred

Vi vil have opmærksomhed på betydningen af mange små kroge og gemmesteder, som børn kan lege i. Vi vil bevare det, som vi allerede har, og have øje for at udvikle mere af det, hvor der er brug for det.

Temaet vil være et fokuspunkt i de forskellige afdelinger, og afdelingslederen er ansvarlig for dette.

Vi vil følge vores intentioner på dette område op om 1 år; altså i foråret 2018.

Tema 2: Støj

Vi vil have opmærksomhed på, om vi egentlig har støjgener i Solhjem, eller om vi gennem vores indretning, planlægning og almene pædagogiske arbejde lykkes med at holde et tilfredsstillende støjniveau.

Vi aftaler en undersøgelsesperiode for dette tema året ud. Afdelingslederen er ansvarlig for fastholdelsen af dette fokus.

Vi vil følge vores intentioner på dette område op i begyndelsen af 2018.

Tema 3: Konfliktløsning og tydelighed

Vi vil have det som et pædagogisk arbejdstema at drøfte og undersøge, hvordan vi løser konflikter mellem børn. Hvordan forstår vi pædagogisk tydelighed i Solhjem, og på hvilke måder ønsker vi at dette skal komme til udtryk i det pædagogiske arbejde?

Vi vil fastholde temaet på fælles medarbejdermøder og afdelingsmøder; pædagogisk leder er tovholder.

Vi vil følge vores intentioner på dette område op om 1 år; altså i foråret 2018.

Tema 4: Relationer børn imellem

Vi vil desuden have det som et pædagogisk arbejdstema at have opmærksomhed på relationer børn imellem. Børnemiljøvurderingen tegner et billede af, at børnene udvikler fine relationelle evner i Solhjem.

Vi ønsker at styrke dette arbejde yderligere ved at have fokus på, hvordan børn i Solhjem danner relationer, passer på hinanden og inkluderer hinanden i leg.

Vi vil fastholde temaet på fælles medarbejdermøder og afdelingsmøder; pædagogisk leder er tovholder.

Vi vil følge vores intentioner på dette område op om 1 år; altså i foråret 2018.